

Karcolásért körmöt

Másodjára láttam *A tigrist*. Megértem őt. Átérzem a problémáit. Szolidarizálok vele. Már-már barátok lettünk. Ámde civilizáció van. Le kell lőni a tigrist.

Július első estéjén a Bodega kávéház udvarán lehetett megtekinteni a Gianina Cărbunariu darabjából rendezett előadást, a nagyváradi Szigligeti Társulat *A tigris* című produkcióját Tóth Tünde rendezésében. Volt szerencsém a premieren is részt venni. A bemutató a Szigligeti Stúdióban volt. Még március első hetében, a *Búcsú a Szigligeti Stúdiótól* elnevezésű rendezvénysorozat keretében tartották meg az első előadást. A Sonnenfeld-palota a búcsúrendezvények után be is zárta kapuját (tulajdonosváltás és az épület úgymond felújítása-átalakítása stb. miatt; erről bővebben az áprilisi lapszámban írtam). Az előadás beharangozó szinopszisából kiderül: „2011. december 13-án a szebeni állatkertből az etetője gondatlansága miatt elszabadult egy tigris. Az állat órákig csatangolt a városban, míg a rendőrökből, vadászokból és állatkerti gondozókból álló csapat bekerítette és lelőtte altatóinjekcióval. Cărbunariu áldokumentum-drámájában a Mihaela nevű nősténytigris városi portyájáról a város közösségének különböző tagjai beszélnek sajátos nézőpontjukból. Így a dráma a kortárs európai és romániai társadalom működésének keresztmetszetét is nyújtja.”

Tigris a Bodegában, avagy „éjszakánk erdejében sárga láng”. Tigrisbundában Szotyori József

Balogh Attila (és a Várad folyóirat tavaly decemberi lapszáma), Dimény Levente, Tötös Ádám, Szotyori József, Trabalka Cecília

Az előadás meglehetősen sokrétű, sokféle mondandóval, aktuálisabbnál aktuálisabb témákkal. A tigris történetét és közösségi életünket többféle szempontból ismerheti meg a néző. A rendezői koncepcióval és próbafolyamattal kapcsolatban **Tóth Tünde** a premier előtt elmondta: „Laza asszociációk füzere maga az előadás, a burleszk és az abszurd között lavírozunk. Sokat beszélgettünk a színészekkel arról, hogy mit gondolnak a szöveg által felvetett problémákról. Mindennek megvizsgáltuk a színét és a fonákját. Alapvetően jó kedélyű próbafolyamat volt, s reméljük, ebből valamit át tudunk adni majd a közönségnek.”

Felújított városközpont, támogatott kultúra, példás állatkert

Amint az már a bemutató láttán is megfogalmazódott bennem: Tóth Tünde mindenre odafigyelve, a tőle megszokott érzékenységgel rendezte meg a történetet. A jelmezek a burleszk jelleget erősítik, később a ketrecbe zárt „jelmeztelenség” az abszurdan realiztikus hangulatot erősíti. A zenék szintén igencsak fontosak és jók. A színészek pedig (minden túlzás nélkül) brillíroznak. Táncolnak, éne-

Tóth Tünde, *A tigris* rendezője

kelnek, játszanak, még hozzá csuda jól. Jócskán van ebben a történetben társadalomkritika, meg persze játék a javából, és néha afféle színház a színházban is. Minden színész több szerepet is alakít, hiszen sokan találkoztak az elkódorgott tigrissel. A burleszkes, néha musicales, néha ironikus hangulatú játék egyre komorul.

Az előadás kocsmaszínházként is nagyszerű. A Bodegát belakták *A tigris* szereplői. Má-

„Nekünk ebbe az országba egy Vlad Țepeș kéne, hogy mindannyiukat börtönbe vesse. Vagy legalább egy Ceaușescu.” Balogh Attila, a színész, aki a nyugdíjast játssza

Miaúúú – szolidáris macskák, az új szereplők

sodik alkalommal újabb dolgokat, összefüggéseket, árnyalatokat, nüanszokat lehetett fölfedezni az előadásban.

Interjú készül például a taxissal, aki mesél a tigrisnek a városról. „Hogy milyen szép itt nálunk. Elsősorban a központ. Teljesen felújították. Nagyon szép a város, nagyon nyugodt, az emberek kedvesek, dolgozók.” Csak a déliekkel van baj, akiket túl költséges lenne kinyírni. És több ízben is elhangzik e mondat: „Ebben a városban támogatják a sajtót, a kultúrát.” Igen, tudjuk, megtapasztaltuk és tapasztaljuk, akinek van füle a hallásra, érti... S aztán szólhat a dal: „Well, this is Shit...”

És a maguk módján elbeszélik esetüket a tigrissel a hajléktalanok, akik még piával, vizezett szesszel is megkínálnák új cimborájukat, ahogy ők nevezik, Bundát, és akik tudják, mi kell a turistáknak. Aztán beszélnek a külföldi turisták, meg a szövegeiket „finomító” tolmács. A japán és francia látogató William Blake *Tigriséből* is idéz. Érdemes rákeresni a versre, aki nem ismeri, azért, aki ismeri, azért. „Tigris! Tigris! éjszakánk / Erdejében sárga láng, / Mely örök kéz szabta rád / Rettentő szimetriád?” (Idézet a Szabó Lőrinc-féle fordításból, ám Kosztolányi Dezső fordítása is gyönyörű a „szörnyű és szép termetű” tigrisről.)

A főtéri galamb és a varjú, meg a verébpopuláció képviselői sem maradhatnak ki. Mert hogy: „a főtér a galamboké, a parkok meg a varjakéi”. Aztán színre lép (csoszog) a megkeseredett nyugdíjas, jönnek a blokknegyedben duhajkodó fiatalok. Megidéződik az egykori diktátor, Ceaușescu szelleme, mely ma is él. Nyilatkozik a nyársat nyelt tanár, aki a hagyományt, illetve annak üres kliséjét védi, továbbá a számokba „fojtott” banktisztviselő és -igazgató, a fogat fogért, karmolásért körmöt-karmot elvét valló vagány bunkó úrgazdag s a macája, a sürgősségi osztály orvosa, aki „automatára állítva” varrja össze a betegeket a baleseti sebészeten. Mihaelát, a jóhiszemű, kelekótya és kíváncsi tigrislányt igazából csak Costică bá, a gondozó próbálta óvni az odaküntől, a világ veszélyeitől. Mihaela csak sétálni akart egy kicsit, szétnézni a városban. Ám az állatkertet nem szabad csak úgy ott-hagyni...

Szinte végszóra megjelent a Bodega szomszédságában lévő ház cseréptetőjén két cica. Komótosan sétáltak, üldögéltek, egy kis (nem is olyan kicsi) tapsot is bezsebeltek mint az

(folytatás a következő oldalon)

Fotó: Csatiós Lóránt (a Bodegában megtartott előadásról)

Karcolásért körmöt

(folytatás az előző oldalról)

előadás új szereplői. Nagyon jól „játszottak” ők is. Minden biztonnal szolidárisak is voltak nagymacska rokonukkal...

Ezután a vadaskertben lévő anonim állatok mesélnek. Arról, hogy az emberekkel nehéz szót érteni. Meg arról, hogy „mi példás állatkert vagyunk”. És hogy „általában jól vagyunk, sőt kitűnően”. Vagy mégsem? Legvégül showtime, lityilötyi zenére tánc és vidámság – felsőbb utasításra...

Drámaújító törekvés, játékos korrajz

A bodegás előadás után beszélgettünk Tóth Tündével.

– Miként talált rád *A tigris*? És mi az, ami leginkább megtetszett benne?

– Foglalkoztatnak a mai drámaújító törekvések. Gianina Cărbunariu is egy ilyen újító. Főként dokumentumszínházi törekvései mellett vannak olyan próbálkozásai is, amelyek szabadabb formákat kínálnak. Ilyen *A tigris*. Imádom a műfaji meghatározását is a darabnak: mockumentary play. A Színház.neten olvastam először, nagyon régen. Nagyon komplex, ugyanakkor játékos, könnyed korrajznak találok *A tigrist*. Ez fogott meg.

– Gianina Cărbunariu *A tigris* című drámájának eredeti, filozofikus és játékos feldolgozásáért járó különdíjjal tért haza a Magyar Színházak XXXIII. Kisvárdai Fesztiváljáról a nagyváradi Szigligeti Színház Szigligeti Társulata június végén. Mit jelent számára a kisvárdai siker, a fesztiváldíj?

– Képmutatás lenne azt mondani, hogy nem örültem-örültünk nagyon a díjnak, amely az egész csapaté, hiszen együtt gyúrtuk ezt az anyagot azzá az előadásá, amely, úgy tűnik, megérintette a zsűrit. Arra késztet, hogy tovább kutassunk-keressünk, hogy még, még, még... csináljunk színházat.

– Nyáron-ősszel vándoroltok-e valamerre *A tigrissel*? Ha igen, hol lesz vendéjáték?

– Augusztusban még marad *A tigris* a Bodegában, 7-én Szegeden játsszuk az előadást a Thealter Nemzetközi Színházi Fesztiválon, és meghívást kaptunk a székelyudvarhelyi Drámázat Fesztiválra is, amely ősszel lesz.

Kisvárdai siker.

A különdíjat a június 26-i zárógálán Tóth Tünde, Dimény Levente és Trabalka Cecília vette át

– Biztosan van már új ötleted, hogy mit szeretnél legközelebb megrendezni. Szíved szerint mit vinnél színre a következő alkalommal?

– A férjemmel, Dimény Leventével, a Csillagocska Alapítvány felkérésére készülünk a nyáron egy egyszeri eseményre, mely a *Váradi Biblia* történetét dolgozza fel, sok-sok tánccal, zenével, rengeteg tehetséges pedagógussal, gyermekkel. Jövő tavasszal Győrben rendezem *Lionel Bart Olivér!* című musicaljét, Zakariás Zalán meghívásának eleget téve. Itthon már rendeztem ezt a darabot, de remélem, hogy sikerül lendületesen, dickensi humorral, iróniával, drámával nem fukarkodva valóban újragondolni ezt a musicalt a győri csapattal. Nagyon sok darabbal kacérokodom amúgy, de Háy János *A Gézagyerek* című isztendrááját rendezném most legszívesebben.

Tóth Hajnal

Gianina Cărbunariu: **A tigris** – mockumentary play

Fordító: Csűrös Réka

Szereplők: Balogh Attila, Dimény Levente, Szotyori József, Tötös Ádám, Trabalka Cecília

Rendező: Tóth Tünde

Díszlet- és jelmeztervező: Florina Bellinda Vasilatos

Ügyelő: Joó Emília